

MAKSU- JA TOLLIAMET

Lp Liisa-Ly Pakosta
Justiits- ja digiministeerium
info@justdigi.ee

Teie: 27.11.2025 nr 8-1/9576-1

Meie 08.12.2025 nr 6-9/026660-1

Vabariigi Valitsuse 23. septembri 2016. a määruse nr 105 „Infosüsteemide andmevahetuskiht“ muutmise vastus

Täname võimaluse eest avaldada arvamusi „Infosüsteemide andmevahetuskiht“ määruse muutmise kohta, millega tunnistatakse kehtetuks Riigi Infosüsteemi Ameti kohustus tagada X-tee portaali MISP2 standardlahendus ja selle tarkvara tasuta kättesaadavus X-tee liikmele.

Teavitame, et MISP2 on seni olnud kriitiline komponent Maksu- ja Tolliameti äriprotsessides, kus otsepäringute loomine X-tee kaudu ei ole olnud tehniliselt või majanduslikult otstarbekas. RIA loobumine keskse toe pakkumisest 31. detsembril 2025. a seab ohtu mitmete töövoogude järjepidevuse. Kuigi seletuskirja kohaselt muudatus kohe ei mõjuta seni X-tee liikmete poolt kasutuses olnud MISP2 rakenduste tööd, võib tarkvara hoolduse lõppemise ja turvaaukude tekkimise tõttu teenuse töö iga hetk ootamatult katkeda.

Eelnõu seletuskirjas pakutud alternatiivid MISP2 asendamiseks tähendavad MTA-le ja teistele huvitatud asutustele märkimisväärset kulude kasvu, mida määruse kavandamise faasis ei ole piisavalt arvesse võetud ega ei ole rahaliselt kaetud.

MTA kaardistus näitas, et MISP2 kasutatakse väga laialdaselt mitte ainult MTA enda ametnike poolt, vaid ka teised asutused kasutavad MISP2-d MTA-st andmete või info saamiseks. See viitab MISP2 jätkuva üleriigilise vajadusele.

MISP2-ga kaetud vajaduste katmiseks ei ole kuluefektiivne või otstarbekas arendada ametnikurakendusi ega ole niivõrd lühikese üleminekuperioodi vaates võimalik planeerida otse X-tee liidestusi. MTA leiab, et otse-liidestuse loomine on kuluefektiivsem vaid siis, kui varem ei ole X-tee teenust loodud. Laiaulatusliku MISP2 asendamise puhul ei ole see enam mõistlik.

Eelnõu seletuskirjas pakutud erasektori pakutavate lahenduste kasutamine toob kaasa lisakulud, mille suurus ei ole teada, kuid kindlasti ületab senise tasuta lahenduse maksumuse. Enne selliste muudatuste jõustamist tuleks välja selgitada, kes ja mis ulatuses soovivad MISP2 kasutamist jätkata. Eelnõu seletuskirjas puudub piisav mõjuanalüüs selle kohta, kas on kuluefektiivsem osta teenust erasektorilt või pakkuda ühe asutuse poolt kesket lahendust. MTA on sisemise analüüsi põhjal jõudnud järeldusele, et MISP2 kasutamiseks on jätkuv vajadus olemas ning selle asendamine funktsionaalsuste arendamisega ametnikurakendustesse või otse X-tee liidestumiste loomisega ei ole kuluefektiivne. MTA arenduspartner on hinnanud uue lahenduse arendusmahtu, et sisemised komponendid uuendada ja toodet korralikult toetada, ligikaudu 200 000 eurot. Igal huvitatud asutusel enda lahendust välja arendada ei tundu mõistlik ega kuluefektiivne, lisaks kaasnevad edasised hooldus- ja majandamiskulud.

Seletuskirjas välja toodud seisukoht, et avaliku sektori vaatest ei ole mõju sagedus ega ulatus suur, ei vasta MTA ja teiste asutuste vajaduste analüüsile.

MTA juhib tähelepanu asjaolule, et eelnõu seletuskirjast jääb ebaselgeks, mida seal mõiste „tulevikus“ tähendab, kui seletuskirja kohaselt:

- *ei pakuta tulevikus enam RIA poolt kesket tuge X-tee mini-infosüsteemi portaali jaoks;*
- *RIA töökoormus väheneb, kuivõrd RIA ei pea korraldama MISP2 kasutamist. Tulevikus ei ole enam MISP2 haldus vajalik, kuivõrd see portaal suletakse.*

Leiame, et kuivõrd teenuseid kasutatakse portaali (eesti.ee) kaudu täna, siis RIA peab MISP2 portaali avatuna hoidma kuniks asutused seda veel kasutavad, tagamaks teenuste järjepidevuse. MTAs ei ole antud teenustele tarbeks muu kasutajaliides kasutusel, mille kaudu neid päringuid teha. Seega puudub selgus, millise perioodi jooksul vastav kohustus RIA-l veel püsib.

Leiame, et muudatuse kavandamisega ei ole arvestatud asutustele kaasnevaid kulusid ja nende katmise allikaid. RIA on teenuse eelarvestatud vastavalt selle teenuse ülalhoiuks ja arendamiseks ning ei saa juriidilise isiku staatusest hoolimata tegelikult loobuda teenuse osutamisest andmata võimalust teistel asutustel leida vahendeid teenuse asendamiseks. Lisavahendeid saavad asutused taotleda RES 2027–2030 protsessi raames, mis algab märtsis ja pannakse lukku 2026. aasta sügisel 2027. aasta eelarve kinnitamise protsessiga. Selline ajakava ei ole piisav, et tagada teenuse järjepidevus alates 1. jaanuarist 2026.

RIA kuulub Justiits- ja Digiministeeriumi haldusalasse, seega peaks MISP2 teenuse asendamise kulud olema kaetud vähemalt Digipöörde rahadest, et tagada teenuse järjepidevus ning vältida teenuse järsu katkestamise tõttu tekkivat riski. MISP2 edasiarendus peaks leidma üleriigilist tuge, mis vajaks kõrgemal tasemel üleriigilist ja kesket koordineerimist.

MTA palub eelnõu jõustumise kuupäeva edasi lükata või tagada asutustele vajalikud täiendavad vahendid uue lahenduse loomiseks.

Täiendavate küsimuste osas oleks Teile abiks MTA arendusosakonna arhitekt Britta Kase ja juriidilise osakonna jurist Tanel Ermel.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Tanel Ermel
juriidiline osakond
jurist

Koopia:
Rahandusministeerium, info@rahandusministeerium.ee

Tanel Ermel, +372 533 11000
Tanel.Ermel@emta.ee
Britta Kase +372 555 16626
Britta.Kase@emta.ee